

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2025-07-29
Besvaras senast
2025-08-12

Till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2024/25:1326 Justitieministerns utsago

Konstitutionsutskottet har återkommande påtalat betydelsen av att statsministern och statsråden inte påverkar statens rättskipning i enskilda fall och enskilda fall inom rättsväsendet.

Med anledning av vad som framkommit om ett statsråds sons aktiviteter i våldsbejakande högerextrema organisationer, sa justitieminister Gunnar Strömmer i SVT:s *Aktuellt* den 10 juli bland annat följande:

”Det har inte framkommit några omständigheter som har, så att säga, understött att den här då tonåringen skulle begått några brott.”

Justitieminister Gunnar Strömmers utsagor har av utomstående uppfattats som att han sagt att statsrådets son inte har begått något brott. Nyligen publicerade DN Debatt en artikel av journalisten Nils Funcke, som av DN beskrivs som yttrandefrihetsexpert. Nils Funcke skriver med anledning av justitieministerns utsago, att ”det är definitivt inte justitieministerns sak att avgöra”.

I artikeln skriver han också att om- och skönskrivningarna har varit många om statsrådets sons aktiviteter sedan i vart fall augusti förra året. Enligt statsminister Ulf Kristersson (M) har statsrådets straffmyndige son ’rört sig i helt fel kretsar’.

Nils Funcke skriver vidare:

”De ’fel kretsar’ som han umgicks med är högerextrema och rasistiska grupper och individer. De drivs av ett ideologiskt hat mot minoriteter och vill omstöpa samhället med våld. Hot och andra brott, ’som var för sig inte behöver ses som särskilt allvarliga’, kan i ’förlängningen bidra till att normalisera, underblåsa och påverka beslutsfattande och myndighetsutövning’, enligt Säpo.

Att umgås i fel kretsar är som regel inte brottsligt i sig. Det är gärningar, handlingar, som kan bedömas och eventuellt lagföras.

För att ta ett exempel: Att sätta upp och uppmana andra att sprida rasistiska klistermärken kan vara straffbart. Det avgörande är hur budskapet är formulerat. Med dagens synnerliga vida lagtext och tolkning av bestämmelsen om hets mot folkgrupp är tröskeln låg för att begå hetsbrott. Att uppmana andra

att sprida sådana värderingar faller in under brottsbalkens bestämmelser om uppvigling. Med uppvigling menas att man 'uppmannar eller eljest söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet'.

En annan fråga för rättsväsendet är om huruvida spridningen av rasistiska klistermärken och rekrytering av unga till en ideologiskt driven våldsbejakande krets utgör brott enligt den för några år sedan skärpta terrorbrottlagen. En lag som saknar precision och som tunga juridiska instanser ansåg vara synnerligen svårförutsägbar när förslaget var ute på remiss.

Det är därför Gunnar Strömmers uttalanden om 'barnet', som han kallar tonåringen, blir så problematiska. I Aktuellt den 10 juli förklarade justitieministern att det i dag är kriminaliserat att 'aktivt delta i en terrororganisation', men ministern vill 'understryka att i det här konkreta fallet' finns det inte några brottsmisstankar.

Men bestämmelserna i terrorbrottlagen tar inte bara sikte på organisationer som terrorstämplats av enskilda länder eller internationella organisationer. Även 'en sammanslutning av personer som begår eller på annat sätt medverkar till terroristbrott eller gör sig skyldiga till försök, förberedelse eller stämpling till terroristbrott' träffas av bestämmelsen.

Det är heller inte, som Strömmer ger sken av, enbart aktivt deltagande i en terrororganisation som är straffbart. Även 'samröre' som 'är ägnad att främja, stärka eller understödja' terrorverksamhet är straffbar. Skrivningen täcker bland annat in 'uppmaning' och 'rekrytering' till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet.

Ett kriterium för att ett brott ska klassas som terrorbrott är att det injagar fruktan hos hela eller delar av befolkningen. Minoriteter som muslimer, homosexuella och inte minst judar har uttryckt en berättigad oro för högerextrema grupper.

Den som rent objektivt sett gör sig skyldig till exempelvis uppvigling eller främjande av terrorbrott kan undgå straffansvar i ringa fall. Det kan bland annat gälla om det 'förelegat endast obetydlig fara för att uppmeningen' kan få andra att agera."

Nils Funcke skriver vidare att en justitieminister uttalar sig i ett enskilt fall ska inte sätta punkt för ärendet. Det finns inga formella brottsmisstankar riktade mot statsrådens son. Men det finns inte heller, av vad som är känt, något beslut fattat under myndighetsansvar av en åklagare – vars beslut utgör allmän handling och därmed kan granskas – om att avskriva eventuella misstankar om brott. Justitieministern är därmed svaret skyldig att redogöra för vad han har haft för grund för sina uttalanden. Risken är att hans uttalanden utgjort en otillåten påverkan på de rättsvårdande myndigheterna.

Med anledning av detta vill jag fråga justitieminister Gunnar Strömmer:

Vilken grund hade ministern för sitt ställningstagande att det den 10 juli inte hade framkommit några omständigheter som understött att statsrådens son skulle ha begått några brott?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Lena Lindbäck